

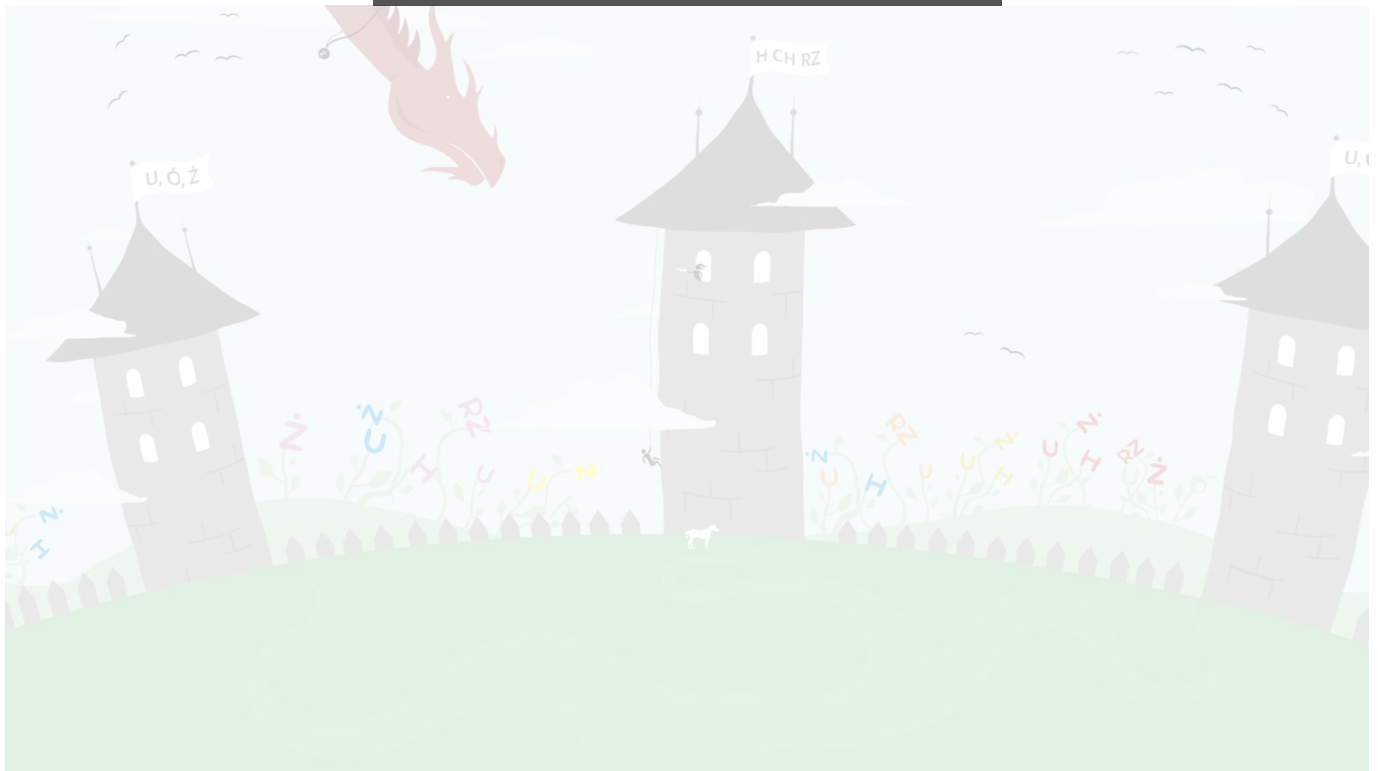

Zostań mistrzem interpunkcji

Bibliografia:

- Źródło: Jan Brzechwa, *Znaki przestankowe*, [w:] tegoż, *Kaczka Dziwaczka i inne wiersze*, Kraków 2008.

Zostań mistrzem interpunkcji

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DztvaDh9i>

Paralaksa – ortogród

Paralaksa – ortogród

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Interpunkcja to zbiór [znaków przestankowych](#) oraz zasad używania ich w piśmie.

W języku polskim mamy 10 znaków przestankowych.

Tak jak znaki drogowe regulują ruch i poprawne zachowania na jezdni, tak znaki interpunkcyjne (przestankowe) pomagają „poruszać się” po zdaniach. Ułatwiają ich zapisywanie i odczytywanie. Dzięki nim wiadomo, w którym miejscu wziąć oddech w czasie czytania, zmienić [intonację](#) lub zrobić dłuższą pauzę.

Rajd wśród znaków

Czy wiesz, jakie funkcje pełnią znaki przestankowe? Na przykład do czego służy średnik albo po co używa się dwukropka? Odpowiedz na poniższe pytania i przekonaj

się, jak dobrze znasz interpunkcję.

Ćwiczenie 1

Dopasuj do znaków przestankowych ich funkcje.

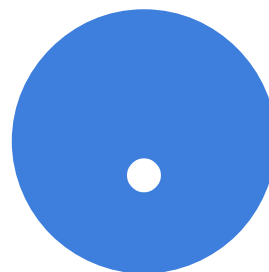
poprzedza
wyliczenie lub
cytat

wydziela cytat lub
tytuł

wskazuje na
pytanie

kończy zdanie

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 2

Wskaż znaki przestankowe, które wydzielają mniejsze części w obrębie zdania.

☐☐☐☐

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 3

Przeczytaj opisy funkcji, jakie pełnią znaki przestankowe, i dopisz do nich odpowiednie nazwy znaków.

– wskazuje na silne uczucia (gniew, radość)

– oznacza niedokończoną wypowiedź

– dzieli zdanie na mniejsze części

– służy do wyodrębniania przytoczonych w tekście cudzych słów

– jest umieszczany na początku każdej wypowiedzi w zapisie rozmowy

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 4

Przez wiele wieków w starożytnej Grecji pisano w sposób ciągły, nawet nie oddzielając słów. Odczytaj myśli znanych Greków i zapisz je. Uwzględnij zasady współczesnej ortografii i interpunkcji (potrzebne znaki przestankowe znajdują się przy każdym zdaniu).

WIEMŻENICNIEWIEM – Sokrates

„

ODWAGAJESTTOWIEDZAOTYMCZEGOSIĘBAĆACZEGONIE – Platon

„

PRAWDZIWI PRZYJACIELE TO CIKTÓRZY BEZINTERESOWNIE PRAGNĄ DOBRASWOICH PRZYJACIÓŁ – Arystoteles

„

KTOMÓWISIEJEKTOSŁUCHAZBIERA – Pitagoras

„„

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 5

Zastanów się, czy to możliwe, żeby znaleźć się w kropce? Co znaczy to sformułowanie? Przeczytaj uważnie powiedzenia, a następnie dopasuj do nich wyjaśnienia.

nawiasem mówiąc

czuć się zbędnym, nie brać w czymś udziału

kropka w kropkę

mówiąc mimochodem, przy okazji

znaleźć się w kropce

znaleźć się w skomplikowanej sytuacji, w trudnym położeniu

znajdować się poza nawiasem czegoś

taki sam, identyczny

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 6

Wybierz z poprzedniego ćwiczenia dwa powiedzenia i ułóż z nimi krótkie dialogi lub zdania. Zapisz swoją odpowiedź poniżej lub w zeszycie.

Poetycki znak zapytania

Ćwiczenie 7

Uzupełnij wiersz Jana Brzechwy pt. *Znaki przestankowe* nazwami znaków interpunkcyjnych. Skorzystaj z podpowiedzi w nawiasach. Pamiętaj o odpowiednich formach gramatycznych i rozpoczynaniu wersu wielką literą.

Prowadziły raz rozmowę

Różne znaki przestankowe.

Rzekł [:] : „Mógłbym przysiąc,

Że tu jest [:] z tysiąc,

Bo beze mnie nie ma zdania...”

„A bez [?] ?...”

„Też pomysły – rzekł [„] . –

Śmiać się można z tych pomysłów,

Bo kto czytał różne wiersze,

Wie, że mam w nich miejsce pierwsze”.

„O, przepraszam – rzekł [,] –

Mógłbym wziąć to za przycinek,

Bez [,] nie ma zdania...”

„A bez [?] ?...”

„Nieży komik, nieży zbytnik! –

Zirytował się [!] –

Nie chcę chwalić się przed nikim,

Ale jestem [!] !”

[–] , leżąc, milczał smutnie,

A tu [:] wdał się w kłótnię:

„Jak ze wszystkich zdań wynika,

Nie ma wiersza bez [:] ,

Bez [:] nie ma zdania...”

„A bez [?] ?...”

[.] , słysząc te hałasy,

Sprowadziła dwa [()] :

„Cni panowie, zacne panie,

Zamykamy całe zdanie!

Koniec! [.] ! Odpoczynek!"

„Znów przycinek!” –

Rzekł [,] .

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 8

Posłuchaj wiersza Jana Brzechwy pt. *Znaki przestankowe*. Zwróć uwagę na [intonację](#) i sposób [interpretacji](#). Zastanów się i powiedz, na co należy zwrócić uwagę podczas pięknego czytania wiersza.

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DztxaDb9i>

Wiersz Jana Brzechwy *Znaki przestankowe* czyta Elżbieta Golińska

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., tylko do użytku edukacyjnego na zpe.gov.pl.

Recytacja wiersza w wykonaniu Elżbiety Golińskiej.

Źródło: a. nn., *Jan Brzechwa*, domena publiczna.

Jan Brzechwa

1900 – 1966

właściwie Jan Wiktor Lesman; z zawodu prawnik, jeden z najbardziej znanych polskich pisarzy tworzących dla dzieci. Do najbardziej znanych jego utworów należą wiersze: „Kaczka Dziwaczka”, „Pomidor”, „Ptasie radio”, „Na straganie*”, „Leń”, „Kwoka”, „Samochwała” oraz powieści: „Akademia Pana Kleksa”, „Podróże Pana Kleksa”, „Tryumf Pana Kleksa”. Na podstawie książek o przygodach Ambrożego Kleksa reżyser Krzysztof Gradowski nakręcił trzy filmy.

Interpunkcja na wiele głosów

Polecenie 1

Przeczytajcie z podziałem na role uzupełniony wiersz Jana Brzechwy. Zwróćcie szczególną uwagę na znaki przestankowe i rolę narratora. Bawcie się intonacją, odpowiednio [modulując](#) przy tym głosy.

” Jan Brzechwa

Znaki przestankowe

Prowadziły raz rozmowę
Różne znaki przestankowe.
Rzekł dwukropek: »Mógłbym przysiąc,
Że tu jest dwukropków z tysiąc,
Bo beze mnie nie ma zdania...«
»A bez znaku zapytania?...«

»Też pomysły – rzekł cudzysłów. –
Śmiać się można z tych pomysłów,
Bo kto czytał różne wiersze,
Wie, że mam w nich miejsce pierwsze«.

»O, przepraszam – rzekł przecinek –
Mógłbym wziąć to za przycinek,
Bez przecinka nie ma zdania...«
»A bez znaku zapytania?...«

»Nieży komik, nieży zbytnik!« –
Zirytował się wykrzyknik. –
»Nie chcę chwalić się przed nikim,
Ale jestem wykrzyknikiem!«

Myślnik, leżąc, milczał smutnie,
A tu średnik wdał się w kłótnię:
»Jak ze wszystkich zdań wynika,
Nie ma wiersza bez średnika,
Bez średnika nie ma zdania...«
»A bez znaku zapytania?...«

Kropka, słysząc te hałasy,
Sprowadziła dwa nawiasy:
»Cni panowie, zacne panie,
Zamykamy całe zdanie!
Koniec! Kropka! Odpoczynek!«
»Znów przycinek!« –
Rzekł przecinek.

Źródło: Jan Brzechwa, *Znaki przestankowe*, [w:] tegoż, *Kaczka Dziwaczka i inne wiersze*, Kraków 2008.

Polecenie 2

Naucz się wiersza *Znaki przestankowe* na pamięć. To wspaniały trening dla twojego mózgu!